

582

ІСКРЫ

Ільліча.

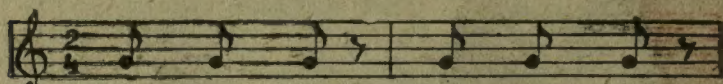
№ 11

Двухтыднёвая часопісь
для меншых дзяцей
О Р Г А Н Ц К Л К С М Б
І НАРКАМАСЬВЕТА

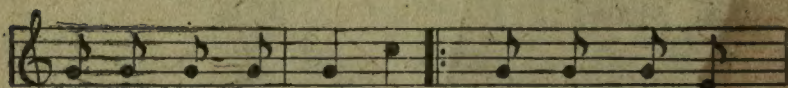
1932

Г 0 Д 4
ВЫДАНИЯ

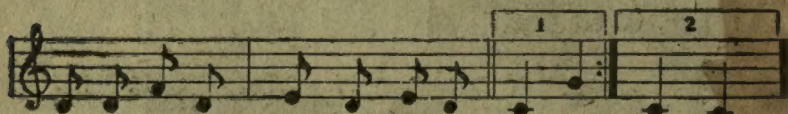
Х У Т К А Т Р А М В А Й

Дзінь, дзінь, дзінь, дзінь, дзінь, дзінь!

Вось трам-вай спы-ніў-ся да па-сад-кі

Бя-гуць ра-зам га-ня і ма-ры-ся, ры-ся

Дзінь, дзінь, дзінь, дзінь, дзінь, дзінь!

Зноў трамвай заводзіць.

Ён да школы акцябратаў

Кожны дзень падвозіць.

} 2 разы

Дзінь, дзінь, дзінь, дзінь, дзінь, дзінь!

Вось і наша школа.

Злазьце, злазьце, памаленьку,

Ганя і Мікола.

} 2 разы

29

56

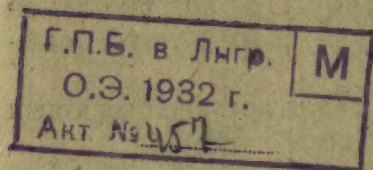

СВЯТА ПІАНЭРАЎ

Мы дружнаю калёнай
Прайшлі вялікі шлях.
Зьяднаў дзяцей мільёны
Наш піанэрскі сьцяг.

Прышлі сталёвым шэрагам
На свой сьвяточны зьлёт—
Сягонья піанэры
Мінула дзесяць год.

Расьце з нас пакаленьне
Байцоў-будаўнікоў,
Каб стаць надзейнай зьменай
Бацькоў—бальшавікоў.

П Р Ы В І Т А Н Ь Н І Ю Н Ы М Л Е Н І Н Ц А М А Д С Т А Р Ы Х Б А Л Ь Ш А В І К О У

З М А Г А Й Ц Е С Я З А В У Ч О Б У

3-му пакаленьню бальшавікоў, важаку масы дзетвары—юным ленінцам да 10-гадовага юбілею—баявое прывітаньне ад бальшавікоў Беларусі!

Вам, дзецям пралетараў і калгасьнікаў, якія пераможна будуць сацыялізм пад кіраўніцтвам партыі Леніна, прыдзецца канчаткова ўстанавіць камуністычнае грамадзтва.

Вы носіце імя Ўладзімера Ільліча Леніна.

Вывучайце-ж слаўны шлях барацьбы бальшавікоў за сацыялізм, выкоўвайце з сябе годную, здаровую зьмену камсамолу і партыі

Дні свайго слаўнага юбілею карыстайце для яшчэ большага гартаваньня сваіх радоў.

Змагайцеся за якасьць вучобы, за сьвядомую дысцыпліну, за сацыялістычныя адносіны да працы і вучобы, за сапраўднае правядзеньне пастаноў ЦК аб школе, за інтэрнацыянальна-клясавое выхаваньне дзяцей усіх нацыянальнасьцяў.

Няхай жыве Дзіцячая Камуністычная арганізацыя юных піанэраў імя Ўладзімера Ільліча Леніна!

Няхай жыве ЎсеКП(б) і яе правадыр тав. Сталін!

Санратар ЦК КП(б)Б ГІКАЛО.

В І Г А Ю

ПІАНЭРАЎ САВЕЦКАГАР САЮЗУ
З ДЗЕСЯЦІГОДЗЬДЗЕМ ІХ АРГА-
НІЗАЦЫІ.

М. КАЛІНІН.

Б Я Р Э Ц Е ПРЫКЛАД З ЛЕПШАГА ЛЕНІНЦА

Горача вітаю піанэраў і ўсю працоўную дзетвару БССР дзесяцігадовым юбілеем піанэрарганізацыі.

Многія сотні і тысячы барацьбітоў за сацыялізм выраслі за гэтыя гады з радоў піанэры. Яны стаяць поплич са сваімі старэйшымі таварышамі [на адказнейшых вучастках сацыялістычнага будаўніцтва, зьяўляючыся прадстаўнікамі таго пакаленьня, што „здольна пабудаваць камунізм“.

Пасьпяховае разгортваньне сацыялістычнага будаўніцтва яшчэ больш узьнімае ролю і значэньне піанэрарганізацыі.

Піанэры! Уперад пад сьцягам Леніна, пад верным кіраўніцтвам кампартыі і яе ленінскага ЦК, на барацьбу за канчатковую перамогу сацыялізму.

Бярэце прыклад з лепшага ленінца—правадыра міжнароднага пралетарыату—тав. Сталіна.

**Старшыня ЦВК БССР
А. ЧАРВЯКОУ**

Будзьце Гатовы!

23 мая ў 5 гадзін вечара вуліцы сталіцы Беларусі — Менску ажывіліся песнямі, вясёлым гоманам тысяч дзяцей.

Піанэрская арганізацыя Імя Леніна сьвятнавала першы дзень свайго слаўнага дзесяцігадовага юбілею.

Сотні сьцягоў, лёзунгаў, плякатаў красаваліся над морам дзіцячых галоў.

Вітаць дзяцей прыйшлі прадстаўнікі партыі, камсамолу і іншых грамадзкіх арганізацый.

— Да змаганьня за справу працоўных—будзьце гатовы!

— Заўжды гатовы!—зьвіняць тысячы зычных піанэрскіх галасоў у адназ на прывітаньні.

За гэтыя дзесяць год піанэрская арганізацыя Імя Леніна вырасла да 6 мільёнаў.

Мільёнамі рук піанэры дапамагаюць старэйшым будаваць сацыялізм.

Зараз галоўная задача піанэраў—змагацца за вучобу, добра вучыцца самім, быць прыкладнымі для ўсіх дзяцей.

Піанэры і ўсе дзеці гэтую задачу павінны выканаць з посьпехам.

АНЦЯБРАТА—ЗЬМЕНА ПІАНЭРАМ. ПІАНЭРЫ ПАВІННЫ
КЛАПАЦІЦА АБ СВАЕЙ ЗЬМЕНЕ — ДАПАМАГАЦЬ ЕЙ
ВУЧЫЦА І ПРАЦАВАЦЬ.

БРЫГАДЗІРЦА

АПАВЯДАНЬНЕ В. ГУБАРЭВА
МАЛЮНКІ Н. ПАШКЕВІЧА

1

Дзз-з-з!.. Трах!

— Ой!

Камень з трэскам разьбіў акно і ўляцеў у хату. Прыкусіўшы губу, каб не заплакаць, Волька хапілася за разьбітае калена. Кульгаючы, падышла да вакна.

— Так я і думала! Гэта ўсё ён—Сымонка.

Вось гэтак ужо каторы час. Ніхто ня можа нічога зрабіць яму. Сымонка бегает па вуліцах, прапускае заняткі, страляе з пушчалкі ў птушак і б'е вокны. Сымонка—ганьба для Вольчынай брыгады з чацьвертай групы.

— Ды ну яго!—раіць Вольцы Пагарэлаў. Заляпі шкло папераю ды ідзі. Займацца будзем.

— Дзівак ты які, — думае яна, — для яго Сымонка нібы чужы. Не, так не гадзіцца. Яна, накульгваючы, ідзе к сталу, дзе сядзяць трое з іх брыгады.

2

Волька—брыгадзір 6-й брыгады. У школе яна лепшая вучаніца. У атрадзе яна лепшая піанэрка. Волька—ударніца. Кожны дзень пасля школы зьбіраецца яе брыгада на гадзіну-другую калектыўна займацца.

Ніхто ня ўмее так добра, як Волька, ладзіць гульні, песьні. Ніхто ня ўмее так дзелавіта і ясна, як Волька, растлумачыць таварышам з брыгады аб тым, чаго яны часамі ня ведаюць.

Усе дзеці ў атрадзе і школе моцна любяць Вольку. Але вось бяда: Сымонка. Сёньня Волька прышла ў школу і ўбачыла на сьцяне сьпіс ударнікаў іх школы. Там і яе прозьвішча. Волька пачырванела: „якая я ўдарніца, калі ў маёй брыгадзе хуліган Сымонка?!

А як яго выправіць, калі ён б'ецца і ня ходзіць на заняткі брыгады?“

3

У чатыры гадзіны ў школе сабралася Вольчына брыгада. Брыгадзірша крыху спазьнілася. Ёсці далёка, ды і падбітая нага яшчэ баліць.

У школе дзеці горача спрачаюцца.

— Ды што-ж гэта тачкое?! Мы вучымся лепш за ўсіх у школе, адзін Сымонка ганьбіць нашу брыгаду.

— Выгнаць яго з брыгады!

— На чорную дошку!

У гэты час у школу ўвайшла Волька.

— Стойце, таварышы, чорная дошка—гэта яшчэ ня ўсё!

Сымонка страляе з пушчалкі ў птушак і б'е вокны...

— Вось яшчэ выдумала! А як-жа іначай?

— Як?—Волька крыху падумала.—А вось як. Сымонка ня хоча хадзіць да нас, дык мы да яго пойдзем. Проста ў хату! І будзем там займацца.

4

Сымонка быў ашаломлены. Ад зьдзіўленьня ён нават рот закрыць ня мог і стаяў моўчкі, глядзячы на брыгаду. Спачатку, калі селі займацца, ніяк не хацелася яму аставацца дома. Парашыў быў уцячы, але, зірнуўшы на бацьку, потым на таварышоў, уздыхнуў і прысеў да іх займацца.

Сымонка вельмі адстаў—гэта дзеці ведалі. Дзеля гэтага яны па чарзе тлумачылі яму прапушчанае раней.

Брыгадзірша, скоса зірнуўшы на Сымонку, заўважыла, што ён вельмі не ў сабе.

— Ты, Сымонка, пытайся, чаго ня ведаеш, — сказала яна.

Сымонка парашыў уцячы...

— Мне ўсё зразумела,—глуха адказаў ён. — Ты вось толькі скажы: мы зараз читалі пра ўсхожасьць насеньня. Значыцца, каб ведаць, добрае насеньне ці не, трэба праверыць яго ўсхожасьць?

— Але.

Калі выходзіла брыгада, у яго ўсё так-жа бегалі ашаломяныя вочы. У Волькі з'явілася трывожная думка: „Няўжо і гэта не паможа? Няўжо так сабе, дарэмна?“

5

Ад вольчынай хаты да хаты Сымонкі далекавата. Сьпяшаецца Волька, задыхалася. А сама думае ўсё пра Сымонку: „Дома ці не? Ці будзе ён займацца? У школе-ж быў сеньня“.

Пастукала ў дзьверы. Вышаў бацька Сымонкі. Усміхаецца.

— Дома, дома ваш падшэфны. Майструе нешта.

Яна з палёгкаю ўздыхнула. Асьцярожна прасунулася ў дзьверы. Сымонка стаяў, акружаны гаршкамі. У гаршкох тлусты чарназём. На сталі — кучкі насеньня. Ubачыў Вольку і засьмяяўся.

— А я вас усіх чакаю. Вось праверку ўсхожасьці зробім, як казаў настаўнік, а потым аб выніках паведамім калгас.

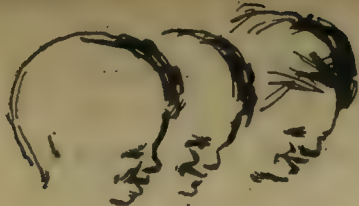
Раптам ён густа пачырванеў і запнуўся.

— Чаго ты, Сымонка?

— Вы са мной займацца прышлі, а вось... табе калена разьбіў... я не па злосьці, а так проста...

Волька зарагатала. Яе сьмех—гэта шчаслівая радасьць ад перамогі і яе і ўсяе брыгады. Цяпер ужо брыгада будзе першай у школе. І яна, сьмяючыся, кажа Сымонку:

— Вось дзівак! Калі гэта было. Нага ўжо даўно перастала балець. Абы болей гэтага ня здарылася.

МЫ

абяцаем

ВЕРШ А. АЛЕКСАНДРОВІЧА

М А Л. Ш А Х Р А Й

1

І Ясь, і Міколка, і Майя —
Мы голасна ўсім абяцаем,
Што жыць будзем гэтак цяпер,
Як лепшы жыве піанэр.
І клічам мы абавязкова
І іншых на гэтую ўмову.

2

Перш за ўсё, каб дужым стаць—
Мы ў пару кладземся спаць.
Строіць жарты-весялушкі,
Коўзаць коўдры і падушкі
Адвучыліся зусім.
Мы заўсёды добра сьпім.
Многа сіл прыносіць ён
Нам штодня—салодкі сон.

3

Кожнай раніцы адразу
Неабходны абавязак:
Возьмем шчоткі—зубы тром
Беласьнежным парашком.

Па чарзе, пад кранам, мыем
Рукі, вушы, твар і шыю.

Чыста мыцца—наша ўмова.
Той, хто чысты—той здаровы.

4

Перад сьнеданьнем, спачатку—
Фізікультурная зарадка.
За Міколкай і за Маяй
Ясь ніяк не пасьпявае.
Ён малы яшчэ, таму
Не ўдаецца так яму.

5

Мая і Міколка
Час праводзяць з толкам:
Клюб будуюць новы
Многапавярховы.
Усё зрабілі самі:
Сьцены, вокны, дзьверы.
Вырастуць майстрамі,
Будуць інжынэры.

6

На вуліцу выскачыў Ясь,
На вуліцы гразь, гразь.
— Дрэнны парадак,—сказаў.
Венік пабег адшукаў
І шустрымі рухамі рук
Шаруе запэцканы брук.

Умова такая: дзе праца слабая,
Кожны, чым зможа, дапамагае.

За работай на заводзе
Няпрыкметна час праходзе.
І Міколка точыць сталь.
Ён ударнік, ён—каваль.
Знае, што ў вясновы час
Трэба выслаць у калгас
Не адзін і не адну
Востры плуг і барану.

Майя—ўдарніца. Малая,
А старанна памагае
Тваць паркаль, сукно, мультан!
Для рабочых і сялян.

Нельга нядбайным
Быць да працы.
Сорам, звычайна,
З нядбайным вітацца
І ведаць пра гэтых
усе павінны:

Тут жыве прагульшчык
Дубіна

На хату прагульшчыка гэты

плякат

Вывесіў наш піанэрскі атрад.

**Каб наша країна була
у машинах —
Збирайце уціль-сыравіну!**

Разам з старэйшымі Ясь
садзіцца
Вучыцца, вучыцца, вучыцца.
Колькі краін у Саюзе Савегаў —
Хутка і верна адкажа на гэта.
Яшчэ без запінкі адкажа ён,
Што такое — „Рот-фронт!“

Як чырвоныя абозы,
Стройна мчацца паравозы,
Адчыняйце сэмафоры —
Хлеб вязуць калгасы ў горад.
А ў калгасы бязупынна
З гарадоў вязуць машыны.

Гэтак Ясь, Міколка, Майя
Абяданьне выпаўняюць.

Радыё прыёмнік

Апав. Ус. ШЫДЛОЎСКАГА
Мал. А. ПАДВІШАНСКАГА

Далёка ад пошты,
у глухім кутку раёну,
знаходзіцца калгас
„Расьсьвет“. Газэты
калгас атрымлівае
толькі на пяты дзень.

Неўзаметкі надыйшла
вясна. Раўчукамі вес-
навой вады зьнікаў
з палёў сьнег. Штодня
павялічвалася ў рэчцы
вада.

Праз некалькі дзён
рака вышла з берагоў

і заліла вадой сенажаці. Паводка зусім адрэзала „Рась-
сьвет“ ад пошты, ад раёну, ад суседніх калгасаў. Так
і жылі дзесяць дзён абкружаныя вадой.

Юрка—вучань IV групы цікавіўся радыё. Кніжкі роз-
ныя аб гэтым чытаў. Як вада абкружыла калгас і ніякіх
навін праз газэту даведацца нельга было, тады Юрка
яшчэ больш чытаў кніжкі. Вось і надумаўся ён, каб
радыё пабудаваць у калгасе.

З гэтаю думкаю аднойчы прышоў Юрка ў школу
і заявіў настаўніку:

— Мікола Тамашавіч, ужо больш паўмесяца да нас
газэты ня прыходзяць.

— Дык што-ж тут дзіўнага, паводка перашкодзіла.

— І паводкі ня было, а газеты на пяць дзён спазьняліся,—гаварыў Юрка. Давайце ў школе радыё-прыёмнік пабудуем, тады будзем слухаць штодня навіны.

Выслухаў настаўнік Юркаву прапанову і кажа:

— Гэта ўсё добра. Але грошай дзе возьмем?

— Грошы зьбяром сярод вучняў, — падаў думку Юрка,—на гэту справу дасьць кожны.

— Дадзім! Дадзім!—згадзіліся дзеці.

— А радыё-прыёмнік вы купляць паедзеце?

— Міколу Тамашавіча прасіць будзем,—загаварылі вучні.

Настаўнік усміхнуўся, паглядзеў на вясёлыя тварыкі вучняў і згадзіўся:

— Хіба ўжо прыдзецца паехаць у выхадны дзень і купіць. Адно з грашыма не марудзьце.

* * *

У той-жа дзень, як вярнуўся з гораду настаўнік, у школе была вялікая ўрачыстасьць.

Пасьля заняткаў на школьны двор калгасьнікі прынесьлі дзьве доўгія сасновыя жэрдкі.

— А на што гэтыя жэрдкі?—пыталіся ў настаўніка вучні.

— Для антэны, дзеткі, для антэны.

— А што гэта за антэна?

— Зараз убачыце...

І настаўнік узяў жоўтыя медныя дроты.

— Вось гэта і ёсьць канацік для антэны. [Мы зараз прымацуем адну жэрдку да бярэзіны, а другую паставім каля школы і нацягнем паміж імі гэты канацік.

Калгасьнікі падрыхтоўвалі жэрдкі, а настаўнік гэтым часам прывязаў да абодвух канцоў антэннага канаціка па дзьве фарфуровыя кацёлачкі.

— Што гэта вы такое прывязваеце?—цікавіліся вучні.

— Гэта арэшкавыя ізалятары,—глумачыў настаўнік.— Яны патрэбны для таго, каб дрот ня злучаўся з жэрдкай, бо тады радыё чуваць ня будзе. Яно ўсё праз жэрдку ў зямлю ўцячэ. А гэтыя ізалятары ня пускаюць яго ў зямлю і па провадзе пасылаюць у прыёмнік.

Канец дроту з ізалятарамі прывязалі за жэрдку, а жэрдку паднялі высока над бярозай і прывязалі яе вярхоўкай.

— Уга, як высока! — дзівіліся дзеці,—чуць не да хмар дастае.

Да другой жэрдкі прымацавалі ў канцы круглую кацёлачку з раўчуком пасярэдзіне. Настаўнік яе называў блокам. Цераз гэты блок перацягнулі доўгую вярхоўку і прывязалі яе за другі канец антэны. Жэрдку паставілі каля самай школы і прыбілі яе цвікамі да страхі. Потым па-

Ужо больш за паўмесяца да нас газеты ня приходзяць...

цягнулі за канец вяроўкі, які быў перакінуты цераз блок, і паміж двух жэрдак павіс дрот.

— Вось і антэна гатова,—сказаў настаўнік.

— А нашто гэты дрот матаецца?—пыталі вучні пра дрот, што быў прывязан за антэну недалёка ад ізалятара і даставаў да зямлі.

— Гэта адвод, — тлумачыў Мікола Тамашавіч,—ён будзе злучаць антэну з прыёмнікам.

— А-а-а, вось для чаго ён...—шматзначна заўважыў Юрка,—а я думаў, што яго трэба адрэзаць.

Дзеці засьмяяліся.

— Які ты ўпраўны.

— А што цяпер рабіць будзем?—пыталі вучні.

— Цяпер зазямленьне зробім,—адказаў настаўнік.

Каля вакна выкапалі яму глыбінёю на паўтара метра, потым узялі кавалак дроту і прывязалі да яго невялікі ліст бляхі. Бляху з дротам-апусьцілі ў яму.

— Цяпер зноў засыпайце яму,—сказаў настаўнік.

Дзеці гуртам кінуліся засыпаць яму:

— Вось і зазямленьне гатова. Зараз у вакне пракруцім дзьве дзіркі,—сказаў настаўнік.

Калі дзіркі былі пракручаны, у кожную з іх уставілі фарфуровую трубачку, праз адну трубачку працягнулі ў сярэдзіну клясы дрот ад зазямленьня, а праз другую—адвод.

— Гэтыя трубачкі патрэбны дзеля таго, каб дрот не датыкаўся да дрэва брамы,—тлумачыў настаўнік.

Як на дварэ ўсё было скончана, тады пашлі ў школу.

Настаўнік прынёс чорную блішчастую скрыначку і паставіў яе на вакне. Потым прыкруціў да шрубак гэтае скрыначкі дрот ад зазямленьня і адвод. У дзьве маленькія дзірачкі ў прыёмніку ўставіў чорныя з блішчастым абручом навушнікі. (Настаўнік назваў іх тэлефонам). Ён надзеў

гэтыя навушнікі на галаву і пачаў слухаць, водзячы пальцам па нейкіх кацёлачках.

Потым паклікаў да сябе Юрку, надзеў яму на галаву навушнікі і сказаў:

— Слухай.

Юрка ўсьміхнуўся.

— Чуваць... Гаворыць Менск.

— Менск...—прашапталі вучні, і ў клясе стала зусім ціха, нібы ўсё замерла. Усім хацелася чуць, што гаворыць горад.

Многа радасьці прынесла дзецям радыё. У той дзень кожны з вучняў паслухаў, як тоненькім голасам гаварыла радыё і кожны адчуваў сябе шчаслівым і вясёлым.

— Гэта-ж дзе Менск, а як добра чуваць.

* * *

З таго часу кожны дзень вучні групкамі, калектыўна хадзілі ў школу слухаць радыё. Адзін аднаму перадавалі навушнікі, а потым расказвалі, хто што чуў.

Дарослыя калгасьнікі таксама прыходзілі слухаць навіны па радыё.

— Няёмкае ўсё-ж такі ваша радыё: адзін слухае а астатнія толькі сядзяць ды глядзяць. Трэба пабудаваць вялікае,—сказаў аднойчы чырвонаармеец Лукаш.—У нас у палку было, дык тысячы слухалі.

Так і зрабілі. Увосень калгас купіў для школы вялікі прыёмнік з лямпамі, а к яму прыставілі гучнагаварыцель. Голасна тады загаварыла радыё на ўсю школу. Увечары калгасьнікі прыходзілі і слухалі навіны аб будаўніцтве новых заводаў і фабрык, аб новых электрастанцыях, аб змаганьні калгасаў за новую сацыялістычную гаспадарку. Слухалі пра жыцьцё рабочых за мяжой.

Балоты...

На дзесяткі, сотні кілёметраў цягнуцца яны ў розных мясцох Беларусі. У Палескіх балотах змясьцілася-б нават якая-небудзь Эстонія ці Голяндыя, або іншая буржуазная дзяржава.

Ні праехаць, ні прайсьці, ні скарыстаць гэтыя балоты. Заместа 5 кілёметраў, трэба ехаць навакол 30 кілёметраў. Заместа 300 кілёграмаў на возе можна везьці па балотных грэблях толькі 50 кілёграмаў.

Глядзеў селянін на гэтыя балоты і ўздыхаў:

— Эх, каб заместа іх ды добрая зямля! А то няшчасьце адно...

Край наш родны, край наш бедны:

Гразь, балота ды пясок...

з сумам сьпяваў калісьці паэт Якуб Колас. І сотні гадоў пакорна цяпеў селянін панаваньне балот. Нічога не парадзіш, так яно здаўна вялося.

Балоты...

Калісьці заместа іх былі азёры. Вялікія, чыстыя. І хвалі хадзілі па іх, нібы па моры.

Але па б'ерагох замацавалася трава, расла, гніла, апускалася на дно, пасоўвалася наперад. Сьледам за ёй ішоў мох і заваёўваў возера.

Ішлі гады. Трава і мох прасоўваліся ўсё далей і далей. Вось ужо берагі навакол на шмат кілёметраў ператварыліся ў балота. Толькі ў сярэдзіне застаецца вада.

Ідуць гады, тысячагодзьдзі. Трава і мох упарта наступваюць. Некаторыя жывыя вадзяныя расьліны забягаюць наперад і растуць на павярхні вады, не дасягаючы дна карэньнямі. Калі яны паміраюць, дык апускаюцца на дно, паступова зьмяншаюць глыбіню возера і падрыхтоўваюць глебу для наступу расьлін з берагоў. Вось ужо сярод возера, на менш глыбокіх мясцох, стварыліся зялёныя выспы. Толькі сям-там блішчыць яшчэ вада. Нарэшце і яна зьнікае. Балота праглынула возера.

Але праца расьлін ня спыняецца. Яны растуць, множацца, гінуць, апускаюцца глыбей. На іх сьпінах растуць новыя пакаленьні, таксама гніюць, апускаюцца, прыціскаюць ніжнія пласты. Балота робіцца „гусьцей“, цьвярдзей.

Але ў вадзе няма паветра, таму расьліна ня можа зусім згнісьці.

Вось з такіх расьлін і ствараецца торф.

Самыя старыя балоты маюць сухі, шчыльны торф. Часта на іх пачынае расьці лес.

Больш маладыя балоты (багна, дрыгва) яшчэ шчыльна не запоўнены ўнізе. У іх можна ўтапіцца. Але праз сотні гадоў і яны ператвараюцца ў досыць сухія тарфяныя балоты.

Больш за два мільёны гэктараў займаюць балоты ў БССР. Бадай гэтулькі сама, колькі пасевы. Непатрэбная, бескарысная, нават шкодная зямля!

■ Але што з ёю зробіш? Супроць прыроды не папрэш.

На місця наших балот були калісьці, тисячі гадоў таму
назад, вялікія вазёры.

Дзяды і прадзеда гэтак жылі. І жылі-б яшчэ доўга, каб ня

ПРЫШОЎ КАСТРЫЧНІК.

Прагналі працоўныя буржуяў і памешчыкаў, развяза- залі свае путы, узяліся за пабудову новага жыцця, пры- цягнулі на дапамогу навуку і тэхніку — і ўбачылі, што яны самі гаспадары ня толькі свайго жыцця, але і прыроды.

«Няма такіх перашкод, якіх не маглі-б перамагчы бальшавікі» — сказаў тав. Сталін.

Калі балоты перашкаджаюць — трэба іх перамагчы, прымусяць даваць карысць працоўным.

І пачалі ў нас капаць канавы, асушаць балоты і гектар за гектарам адваёўваць у іх зямлю. І на былой дрыгве пачалі красавацца палі, вырастаць будынкі калга- саў. А балотная зямля пачала даваць ураджай нават лепшы, як «добрая» зямля.

Гэта толькі першыя шагі, першая пяцігодка. Пройдзе яшчэ адна-другая пяцігодка і ад балот і сьледу не за- станецца.

Апрача таго, ад гэтай работы мы маем карысны дадатковы прадукт — торф.

Перш за ўсё торф — гэта апал. Ведалі і раней, што торф можа служыць апалам; сям-там ужывалі яго, але глядзелі на гэта, як на нейкае няшчасце, калі ніякага іншага апалу няма. Ды і клопату шмат з ім.

Ня думалі ранейшыя гаспадары краіны, што торфам мы можам рухаць вялізарныя электрастанцыі, фабрыкі і заводы. Ды нават хоць-бы і падумалі, дык нічога-б не змаглі зрабіць у беднай адсталай краіне, якую яны самі наўмысьля трымалі ў цемры.

Такую задачу магла сабе паставіць толькі краіна савецкая, індустрыялізаваная. Таму мы цяпер здабы- ваем торфу разоў у 120 болей як раней. Таму шмат

*Балоты даюць торф, якім
мы можам рухаць электра-
станцыі, фабрыкі і заводы*

нашых фабрык і заводаў
(напрыклад шклянныя) пра-
цуюць на торфе і зьбера-
гаюць нам тысячы гектараў
лесу штогод.

Але важней за ўсё раён-
ныя электрастанцыі. Адна
такія электрастанцыя, імя
Сталіна, працуе на Асінаў-

скім балоце, каля Воршы. Яна рухае машыны за 120 кілё-
мэтраў вакол сябе: у Магілеве, Віцебску, Шклове, абслу-
гоўвае і ажыўляе ўвесь раён вакол сябе.

Другая, яшчэ больш магутная электрастанцыя, бу-
дзецца каля Гомелю, потым—у Сьвіслачы, Быхаве. А да-
лей такія самыя станцыі зьявяцца на поўдні, у цэнтры,
на поўначы, на захадзе БССР.

Уся краіна, нібы павуціньнем, будзе аплецена элек-
трычнымі правадамі. Усякія машыны будзе круціць элек-
трычнасьць. Нават хлеб будзе пячы, бялізну мыць, кароў
даіць і авечак стрыгчы...

І ўсё гэта буццц даваць тыя балоты, якія лічыліся
няшчасьцем для Беларусі.

(Канец будзе).

ЯК зрабіць клетку для трусой

Найлепшай пародай трусой для нашай мясцовасьці зьяўляецца—„Шыншыла“. Але зараз трусой гэтае пароды вельмі мала. Таму трэба набываць тыя, якія ёсьць. Купіўшы пародзістых самцоў, можна з дрэннае пароды дабіцца лепшае.

Дзе можна дастаць трусой?

Пародзістыя трусы прадаюцца ў гаспадарчых аб'яднаньнях Белпушніны ў Менску, Барысаве, Воршы і інш. Каштуе трус пароды „Шыншыла“ 26 р. 10 к. Трусіц можна набыць у Сіроцінскім, Глускім, Сеньненскім і ў другіх раёнах, дзе яны ёсьць.

Дзе лепш трымаць трусой?

Звычайна трусой трымаюць у клетках, у знарочыстых загарадах у будынках, на дварэ і інш.

Найбольш пашыраны спосаб—клетачны. Ён не патрабуе многа месца, бо клеткі можна ставіць у некалькі радоў, адна на другую.

Як зрабіць клетку?

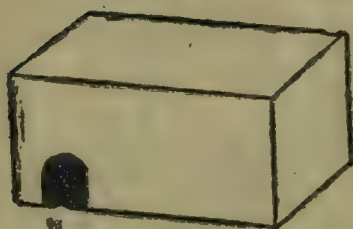
Для клеткі можна скарыстаць любы матар'ял, які толькі ёсьць у вас пад рукамі. Напрыклад, дошкі ад розных скрынак, а таксама фанэру. Клеткі павінны быць аднаго разьмеру.

Які разьмер клетак?

Даўжыня клеткі павінна быць адзін мэтр, шырыня 65 сантымэтраў і вышыня 70 сантымэтраў. Вышыня задняй сыценкі павінна быць ніжэй сярэдняй з тым разьлікам, каб быў пакат страхі клеткі для сыцёку вады, калі клеткі будуць стаяць на дварэ. Бакавыя сыценкі і задняя павінны быць суцэльнымі. Звычайна яны робяцца з фанэры, а перэдняя сыценка абцягваецца драцяным сітам. Калі сіта

*Клетка для труса
з кармушкай*

*Гняздо для трусіцы. Яно
робіцца трохсценнае,
з фанэры*

*Гліняная кармушка для
крышаных кармоў, зярнят
і вады*

няма дзе купіць, тады можна зрабіць самым,

Сіта драцяное павінна быць густое, каб тхары, пацукі і мышы не маглі залезьці ў клетку і падушыць маленькіх трусянят.

Дзверцы ў клетцы павінны мець удаўжкі ня больш 60 сантымэтраў, а апошнія 40 сантымэтраў зацягваюцца тоўстым дротам зьверху ўніз. Там павінна быць кармушка. Акрамя ўсяго гэтага, трэба мець гнёзды для самак. Яны ставяцца ў клеткі тады, калі трусіцы надыходзіць пара каціцца (дзён за дзесяць раней да акоту).

Клетка мае такі выгляд:

Дно клеткі робіцца рашотачнае з дэравяных пляначак з такім разьлікам, каб памёт трусоў мог выкідацца ўніз.

Унізе, пад клеткай, трэба прымацаваць ліст прасмаленай фанэры. Робіцца гэта для таго, каб рэдкі гной мог сысцякаць па гэтай фанэры, не пападаючы ў другую клетку, калі яны будуць стаяць адна на другой.

Аграном Д. КРЭЗО.

ПАДУМАІ

ЗАГАДКІ

1. Хто малюе бяз рук і карандаша.
2. Ідзе ўвесь час, а з месца не кра-
нецца.
3. Не пчала, а гудзе, крыльлямі не
махае, а лятае.

ХТО ГЭТА?

Ен спакойны і трусьлівы —
Не крапе нікога.
Невялічкая жывёла,
А карысьці многа.

МАНАГРАМА

- З „К“ — на дрэве ўбачыш,
З „Н“ — зроблена ў зямлі,
З „Г“ — узвышша.

АДКАЗЫ НА ЗАГАДКІ З № 9

Прапушчаныя словы ў вершы знойдзеце
ў № 5 часопісі. Там быў надрукаваны
верш поўнасьцю.

МАНАГРАМА

Брук
Грук
Друк
Крук

Г у л ь н і

З л а в і м я н е

Гэта гульня вельмі вясёлая. Адразу гуляюць двое, а астатнія, чакаючы свае чаргі, сочаць за імі (гл. малянак).

Для гульні патрэбен кіёк і дзве вяроўкі даўжынёю па чатыры мэтры кожная. Акрамя гэтага, трэба

зрабіць два каўпачкі з паперы, ці дастаць дзве хустачкі—імі ў час гульні будуць закрывацца вочы.

Як гуляць

1. Трэба прывязаць вяроўку адным канцом да нагі, а другім за кіёк, што моцна ўкопаны ў зямлю. Далей, перад гульнію абодва ўдзельнікі закрываюць вочы папяровымі каўпачкамі, ці завязваюць іх хустачкамі.

2. Як толькі кіраўнік гульні засьвішча ў сьвісток, або скажа „пачынай“—удзельнікі прабуюць лавіць адзін другога. Яны бегаюць то назад, то наперад, але адзін ня ведае, дзе знаходзіцца другі.

3. Гульня качаецца тады, калі адзін зловіць другога. Пераможцам лічыцца той, хто зловіць свайго таварыша.

А вось яшчэ адна гульня. Яна разьвівае спрытнасьць рукі.

Што трэба, каб наладзіць гульню?

Дастаньце 8, можна 10 бутэляк, жменю ці дзьве гароху альбо маленькіх каменчыкаў, зрабеце папярковыя маскі з галоўкамі варанятаў. Калі вы самі ня можаце зрабіць гэтых масак, дык папрасіце старэйшых. Зрабіўшы маскі, надзеўце іх на бутэлькі (гл. малюнак). Бутэлькі пастаўце ў радок, але далекавата адна ад другой, каб не перашкаджаць адзін другому кідаць гарошынькі ў дзюбу.

Як гуляць?

Удзельнікі гульні падзяляюцца на групкі. У групе павінна быць столькі чалавек, колькі ёсьць варанят.

Кожнаму ўдзельніку даецца па 3 гарошынькі альбо каменчыкі.

Калі ўсе атрымаюць каменчыкі — тады становяцца ў рад на супроць свайго вараньці. Па камандзе кіраўніка ўдзельнікі падймаюць правую руку на ўзровень пляча і апускаюць каменчык у раскрытую дзюбу.

Калі скончаць гульню, кіраўнік падлічвае, колькі гарошын трапіла варанятам. Выйграе ў канцы гульні тая група, якая больш укінула гарошынак ці каменчыкаў.

Трамвай—песьня. Сьвята п'анэраў—верш. Прывітаньні юным ленинцам ад старых бальшавікоў. Будзьце гатовы — артыкул. —Брыгадзірша—апавяд. Губарэва. Мы абяцаем — верш А. Александровіча. Радыйпрыёмнік — апавяд. Усев. Шыдлоўскага. Апавяданьне пра торф—Я. Маўр. Як зрабіць клетку для трусаў—артыкул агранома Д. Крэзо. Падумай. Гульні.

Мастацкае афармленьне нумару мастака Ізмайлава.

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ

на 2-тиднёвую ілюстраваную
аглядацкую часопіс

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА

„ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА“ знаёмяць дзяцей у даступнай ім форме з нашым сацыялістычным будаўніцтвам і жыццём працоўных і іх дзяцей у буржуазных краінах. Часопіс арганізуе дзяцей на пасільны ўдзел у сацыялістычным будаўніцтве.

П 29

56

„ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА“ даюць у кожным нумары апавяданні, нарысы, вершы, песьні, гульні, п'ескі, галаваломкі і іншыя матар'ялы. Часопіс друкуе для сваіх падпісчыкаў дармовыя дадаткі.

Усе дзеці павінны чытаць сваю часопіс

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА

Сьпяшайцеся падпісацца на часопіс на ўсё лета!

УМОВЫ ПАДПІСКІ

На 3 месяцы	90 кап.
„ 6 „	1 р. 80 „
„ 1 год	3 р. 60 „

Падпіску здавайце на пошту і лістаносцам